

έλ. τὴν 15 Ἰουλίου 1833

Ἀρ. Πρ. 666.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Β. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀπήντησα τὴν ὑπ' ἀρ. 330 Ἐγκύκλιον τῆς Γραμματείας ταύτης. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας δὲν εἶναι κανονικὸς εἰρηνοδίκης, ὃ δ' ἐκπληρῶν τὰ χρέη τούτου Δημογέρον, διαλυθεισῶν τῶν Ἐπαρχιακῶν Δημογεροντειῶν καὶ παυσάντων τῶν Δημογερόντων συνέπαυσεν καὶ οὗτος· δὲν ἐνόμισα περιττόν, ἀλλ' ἔκρινα μᾶλλον χρέος μου νὰ δώσω πρὸς τὴν γραμματείαν ταύτην πληροφορίας περὶ τῶν ἐπιτοπίων ἐπικρατού(ν)των συνηθειῶν εἰς τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐγκύκλιον ζητήματα, τὰς ὁποίας ἐγνώρισα ἐκ παραδόσεως διαφόρων εἰδημόνων ἀνδρῶν καὶ ἐκ τῆς πείρας, χρηματίσας τέσσαρα ἔτη εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἀν. Ἑλλάδα Δικαστήρια καὶ εἰς τὰ κατὰ τὴν Δυτικὴν τελευταῖον, ἐλπίζων ν' ἀξιωθῇ τῆς εὐμενοῦς τῆς παραδοχῆς.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ 1^{ου} Ζητήματος. Ἡ συνηθία θέλει νὰ κληρονομοῦν μόνον τ' ἀρσενικά· νὰ κληρονομοῦν δὲ ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἐξ ἴσου, χωρὶς διάκρισιν ἡλικίας.

Εἰς τὴν τοῦ 2^{ου}· ν' ἀφίνουν τὴν περιουσίαν των οἱ γονεῖς εἰς τὰ τέκνα· δύνανται ὅμως ν' ἀφίσουν ἀφιερῶματα εἰς τὰ θρησκευτικὰ καταστήματα διὰ μνημόσυνόν των, ἐλεημοσύνας εἰς πτωχοὺς καὶ λεγάτα, πλὴν ὅλα ταῦτα δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνουν τὸ ἥμισυ περιουσίας· τότε μόνον δύνανται νὰ μεταθέσουν εἰς ἄλλους ὅλην τὴν περιουσίαν των, ὅταν γράψωσιν ἀποκλήρους τοὺς Νομίμους κληρονόμους των.

Εἰς τὴν τοῦ 3^{ου}· ἡ συνηθία ἐφύλαξε κατὰ πάντα τὴν τάξιν τοῦ Νόμου· καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἀποθανὼν δὲν εἶχε κανένα συγγενῆ τὸν ἐκκληρονόμει ἡ ἐπικράτεια· ἡ δὲ κληρονομία αὕτη ὀνομάζετο Μαχλούλκια (λέξις τουρκικὴ), τουτέστιν πράγματα μὴ ἀνήκοντα νομικῶς εἰς κανένα, καὶ ἀνήκοντα διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἐπικράτειαν.

Εἰς τὴν τοῦ 4^{ου}· ἡ συνηθία φυλάττει τὴν τοῦ νόμου διάταξιν ἐκτὸς τῆς περιστάσεως, καθ' ἣν ἡ Γυνὴ συζήσῃ μετὰ τοῦ ἀνδρός της πολλοὺς χρόνους (ἢ τεκνοποιήσῃ καὶ ἀποθάνουν ζώντων τῶν γονέων τὰ τέκνα, ἢ ἦτο διόλου ἄκληρος) καὶ ἀποφασίσῃ νὰ μὴ δευτεροῦπανδρευθῇ, πορίζεται, ἐν ὅσῳ ζῇ, τὰ πρὸς τὸ ζεῖν ἀναγκαῖα ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός· ἂν δὲ οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀνδρός δὲν στέρξουν τὴν συνοίκησιν τῆς γυναικός, προσδιορίζεται μέρος ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός διὰ τὸν προσπορισμὸν τῶν ἀναγκαίων αὐτῆς, σταθμιζομένου τοῦ μέτρου τῶν ἐξόδων, καὶ προσδιορισθησομένου μέρους, ἀπὸ τὸ ὅλον τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός, καὶ τοῦ

χρέους αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ ἐκ τῆς προικὸς τῆς γυναικὸς εἰσόδημα.

Εἰς τὴν τοῦ 5^{ου} : ἡ συνήθεια εἶναι σύμφωνος κατὰ πάντα μὲ τὸν Νόμον, χωρὶς ἀντίβασιν (sic) τῆς εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ 1^{ου} ζητήματος συνηθείας.

Εἰς τὴν τοῦ 6^{ου} : ἡ συνήθεια ὑποχρεοῖ τὴν θυγατέρα νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν προῖκα της. Σημειωτέον ὅτι ἡ εἰς τὰ προικοσύμφωνα ἐνδιαλαμβανομένη προῖξ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχω παράδοσιν ἀπὸ ὀλίγους εἰδήμονας ἄνδρας, δὲν εἶναι ὅλη ἡ κυρίως προῖξ, ἀλλ' ἐνυπάρχει καὶ τὸ ἐπιβάλλον μέρος ἐκ τῆς κληρονομίας εἰς τὴν ὑπανδρευομένην θυγατέρα διὰ τοῦτο καὶ φαίνεται εἰς τὰ προικοσύμφωνα ὅτι δίδονται εἰς αὐτὴν σκεύη οἰκειακά, οἷον τὰ ἀργυρά, χρυσά, χάλκινα κλπ. Ἑτεροκίνητα πράγματα, οἷον τὰ φορέματα, σιρώματα κτλ. Αὐτοκίνητα, οἷον τὰ πρόβατα, αἰγίδια, ἀγελάδια κτλ. Ἀκίνητα, οἷον τὰ ὀσπήτια, χωράφια, ἀμπέλια κτλ. καὶ χρήματα καὶ ὡς λαμβάνουσα ἡ θυγάτηρ ὑπανδρευομένη τὸ ἐπιβάλλον μέρος της δὲν ἔχει πλέον αἰτησὶν κληρονομίας. Ἐντεῦθεν οὖν προέκυψεν ἡ συνήθεια τοῦ νὰ μὴν δύνανται αἱ θυγατέρες νὰ συνεισφέρουν μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τὴν προῖκα των καὶ νὰ κληρονομοῦν· καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴν ἀδικῶνται οἱ ἄρρενες, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ὑπανδρείαν τῶν θυγατέρων οἱ ἄρρενες μὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ κόπους των αὐξάνουσι τὴν πατρὸς μητρικὴν περιουσίαν των, καὶ ἤθελον ἀδικοῦνται οὗτοι, ἂν ἐμερίζοντο τὴν ἐκ τῶν κόπων των αὐξήσιν αἱ θυγατέρες, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐσύντεινον ποσῶς εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἐπιμελοῦντο μετὰ τῶν ἀνδρῶν των δι' ἰδιαιτέραν των ὠφέλειαν· ἂν δὲ εἷς τις ἐπαρχίας δὲν δίδουν εἰς τὰς θυγατέρας τὸ ἐπιβάλλον μέρος των ἐκ τῶν ἀκινήτων κτημάτων, τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὴν σιενότητα τοῦ τόπου· δίδουν ὁμως τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ εἰς χρήματα.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ 7^{ου} ζητήματος· ἡ συνήθεια θέλει νὰ κληρονομοῦν οἱ ἀδελφοὶ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ προικίζουσιν τὰς ἀδελφάς των ἀναλόγως τῆς περιουσίας των· εἰς τὴν περίστασιν ὁμως ταύτην ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως ἡ εὐχάριστος συγκατάθεσις τῶν ἀδελφῶν, διότι ἂν δὲν συγκατατεθοῦν ἢ συγκατατεθεῖσαι, ἂν οἱ ἀδελφοὶ δὲν ταῖς δόσουν τὴν ἀνάλογον προῖκα, λαμβάνει χώραν ἡ διάταξις τοῦ νόμου.

Εἰς τὴν τοῦ 8^{ου} : ἡ συνήθεια δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐκποίησιν τῆς προικὸς ἐκτὸς τῶν ἐξῆς περιπτώσεων· 1^{ον} ἂν στερούμενοι τῶν ἀποφεύκτων ἀναγκαίων δὲν δύνανται νὰ τὰ προσπορισθῶσιν ἄλλως 2^{ον} ἀσθενήσῃ ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ ἢ τὰ τέκνα των ἢ οἱ γονεῖς τοῦ ἀνδρὸς καὶ δὲν ἔχουν ἄλλοθεν νὰ πορισθοῦν τὰ διὰ τὴν θεραπείαν ἀναγκαῖα ἔξοδα· 3^{ον} διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ δουλείαν ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ ἢ τὰ τέκνα των ἢ οἱ γονεῖς τοῦ ἀνδρὸς· 4^{ον} ἂν δὲν ἔχουν ἄλλην κατάστασιν νὰ προικίσουν τὴν θυγατέρα ἢ θυγατέρας των· ἀπαιτεῖται πάντοτε ὁμως ἡ συγκατάθεσις τῆς γυναικὸς· ἐκτὸς ἂν ἡ γυνὴ εἶναι αἰχμάλωτος, διότι δὲν δύναται εἰς τοιαύτην περίστασιν νὰ προὑπάρχῃ ἡ συγκατάθεσις της· εἰς τὴν συγκατάθεσιν δὲ τῆς γυναικὸς δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως ἐπισημότης.

Ὅταν ἀποθανὼν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἢ καὶ ἀμφότεροι καταλείψωσι δύο ἢ καὶ περισσοτέρας θυγατέρας, κανένα δὲ υἱόν, ὁ ἐπιζῶν τῶν γονέων ἢ ὁ ἐπίτροπος ὑπανδρεύει τὴν μεγαλητέραν καὶ ἀποκαθιστᾷ τὸν ἄνδρα τῆς κληρονομίας εἰς ὅλην τὴν πατρομητρικὴν περιουσίαν, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φροντίσῃ οὗτος τὴν καλὴν ὑπανδρείαν τῶν λοιπῶν, καὶ νὰ τὰς προικίσῃ ἀναλόγως τῆς ὁποίας ἀναδέχεται κληρονομίας· ὀνομάζεται δ' οὗτος ἐσωγάμβρος· ἀπαιτεῖται ὅμως ἀπολύτως νὰ προϋπάρχῃ ἢ συγκατάθεσις τῶν λοιπῶν θυγατέρων, ἂν εἶναι εἰς ἡλικίαν, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου, ἂν εἶναι ἀνήλικος· τοῦτο θὰ γίνεταί ὅταν ἀποδειχθῇ καὶ κριθῇ ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον καὶ τοὺς συγγενεῖς, ὅτι συμφέρει εἰς τὰς λοιπὰς θυγατέρας νὰ παραχωρήσουν τὴν κληρονομίαν τῶν μᾶλλον ἢ νὰ τὴν ἀναδεχθοῦν, ὥστε ἐκ τῆς πράξεως ταύτης νὰ μὴ προέρχεται ζημία εἰς αὐτὰς διόλου, ἢ πολλὰ μικρά.

Ἡ Νεαρά τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κον Ἀθανασίου περὶ τῆς τριμεροῦς κληρονομίας ἐπεκράτησε καὶ ὡς Νόμος καὶ ὡς συνήθεια.

Ἀποθανόντος ἀδελφοῦ ἀκλήρου, σύμφωνα μὲ τὴν διάταξιν τοῦ Νόμου θέλει καὶ ἡ συνήθεια νὰ κληρονομοῦσιν αὐτὸν ἐξ ἴσου οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαί.

Αἱ συνήθειαι αὗται ἐπεκράτησαν ἀπὸ ἓνα καὶ ἐπέκεινα αἰῶνα· ἐκτείνονται δὲ εἰς ὅλας τὰς κατὰ τὴν Σιριανὴν Ἐπαρχίας, ἐκτὸς τῆς περὶ τοῦ ἐσωγάμβρου, ἢ ὁποία ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν μας τῶν Κραββάρων καὶ λοιπὰς Ἐπαρχίας τοῦ Νομοῦ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας.

Ὑποσημειοῦμαι δὲ μ' ὅλον τὸ σέβας

Τῇ 11 Ἰουλίου 1833

Ἐν Ναυπάκτῳ

Εὐπειθέστατος

Β. Χρυσοβέργης

Ζήτημα α τῆς Ἐπαρχίας ταύτης

Ἡ συνήθεια θέλει ὅτι τὰ μὲν ἀρσενικὰ κληρονομοῦν ἐξ ἴσου τὴν πατρικὴν τῶν ιδιοκτησίαν· τὰ δὲ θηλυκὰ ζώντων τῶν γονέων λαμβάνουν διὰ προῖκα τῶν μέρους τῆς ιδιοκτησίας κατὰ τὴν θέλησιν τῶν γονέων ἢ χρήματα· ἢ ¹ αὕτη συνήθεια ἐπικρατεῖ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων ἀδιαθέτων, ἢ καὶ διαθήκη, ἂν ὑπάρχῃ.

¹ Γρφ. ἡ.

